

Jewish Business Ethics in Partnership Law and Employer-Employee Relationships

- A. Our first discussion will address the common case of the agent who is sent to buy merchandise for his employer, and the seller offers the agent a bonus in addition to the merchandise. Who is entitled to this benefit, the employer or the agent (=employee)?

שולחן ערוך חושן משפט הלכות שלוחין סימן קפג סעיף ו

היה השער קצוב וידוע, והוסיפו לשליח במנין או במשקל או במדה, כל שהוסיפו לו המוכרים הרי הוא של שניהם, וחולק התוספת השליח עם בעל המעות. ואם היה דבר שאין לו קצבה, הכל לבעל המעות.

הגהת הרמ"א: מיהו אם אמר המוכר בפירוש שנותן לשליח, הכל של שליח (ר"ן פ' אלמנה ניונית ותשובת רמב"ן סימן ס').

ש"ך על שולחן ערוך חושן משפט הלכות שלוחין סימן קפג סעיף ו (יב) מיהו אם אומר כו' -

תימה שפסק כן בפשיטות דהא לדעת הר"ף והרא"ש ובעל העיטור חולקים וכן נראה דעת הר"ן וגם בירושלמי אית' כסברת הר"ף דהואיל ובא לשליח הנאה ע"י בע"ה חולקים עיין בתשובת רשד"ם ס' תנ"ח:

- B. If one partner is willing to take the initiative and the effort and save the partnership some funds, can that partner claim those funds for himself, or is he required to share them with his partner? Supposing the first partner invites his partner to join in the effort to recover debts owed to the partnership, and his partner refuses to join in the effort, what happens if the first succeeds in recovering the funds that are owed to the partnership can he keep the money he reclaimed? And suppose the efforts of the first partner entailed a great deal of time and effort – and even an outlay of personal funds – need he share those funds with his partner?

בבא קמא דף קטז עמוד ב

ת"ר: שיירא שהיתה מהלכת במדבר ועמד עליה גייס לטורפה - מחשבין לפי ממונן ואין מחשבין לפי נפשות, ואם שכרו תייר ההולך לפניו - מחשבין אף לפי נפשות, ולא ישנו ממנהג החמרין. רשאי החמרין להתנות, שכל מי שיאבד לו חמורו יעמיד לו חמור אחר. בכוסיא - אין מעמידין, שלא בכוסיא - מעמידין לו; ואם אמר תנו לי ואני אשמור - אין שומעין לו. פשיטא! לא צריכא דאית ליה חמרא אחרינא, מהו דתימא הא קא מינטר ליה, קמ"ל, שאני נטירותא דחד מנטירותא דבי תרי. ת"ר: ספינה שהיתה מהלכת בים, עמד עליה נחשול לטובעה והקילו ממשאה - מחשבין לפי משאוי ואין מחשבין לפי ממונן, ולא ישנו ממנהג הספנים. ורשאי הספנים להתנות, שכל מי שאבדה לו ספינה יעמיד לו ספינה אחרת. אבדה לו בכוסיא - אין מעמידין, שלא בכוסיא - מעמידין לו; ואי פירש למקום שאין הספינות הולכין - אין מעמידין. פשיטא! לא צריכא, דבניסן מרחקי חד אשלא, ובתשרי מרחקי תרי אשלי, וקא אזיל ביומי ניסן למקום תשרי, מהו דתימא דושיה נקיט ואזיל, קמ"ל. ת"ר: שיירא שהיתה מהלכת במדבר ועמד גייס וטרפה, ועמד אחד מהן והציל - הציל לאמצע, ואם אמר אני אציל לעצמי - הציל לעצמו. היכי דמי? אי דיכול להציל, אפילו סיפא נמי לאמצע! ואי דלא יכול להציל, אפילו רישא נמי לעצמו! אמר רמי בר חמא: הכא בשותפין עסקינן, וכגון זה שותף חולק שלא לדעת חברו, אמר - פליג, לא אמר - לא פליג.

חידושי הרשב"א מסכת בבא קמא דף קטז עמוד ב הא דאמר רמי ב"ה בשותפי עסקינן וכגון זה שותף חולק שלא לדעת חברו. י"מ דדוקא בשאינן יכולין להציל הא יכולין אפילו אמר לא אמר כלום דהא לא מצי פליג, וי"מ דאפילו ביכולין להציל דכל שהממונן עומד בסכנה יכול לחלוק ולהציל לעצמו והוא שאמר לשותפו או לעדים, וזה נראה יותר לפי הסוגיא וכן פרש"י ז"ל בין יכולין להציל בין אינן יכולין להציל.

ואחוי נמי הא בהדיהו. כלומר מיתורא דסיפא שמעינן הכי, דרישא מיהא דשמעינן מינה דאם מחמת הגזלן חייב לאו מדינא, דהא קרקע אינה נגזלת ויכול לומר הרי שלך לפניך אלא כולה מתנא' קנסא הוא, וכן אמרו בירושלמי קנס קנסו בגזלן דגרסינן התם א"ר יוחנן והלא אין קרקע נגזלת ולמה חייב קנס קנסו חכמים בגזלן ר' יהושע ב"ל אומר אין אדם נתפס על חבירו וחייב ליתן לו אלא

בארנון ובגולגולת רב אמר דו יכול מימר ליה את שרי עביטך מיני'. עוד אמרו שם בירוש' נטלוה מסיקין מגזלן מחמת הנגזל מהו דו יכול מימר הב לי דידי ומאן דבעי ייתי ויסב מיני'.

שולחן ערוך חושן משפט הלכות שותפים סימן קפא סעיף ב

היו [ב] שני שותפים, ג ג (ג) והציל <ג> אחד מהם, הציל לאמצע. (ד) ואם אמר: לעצמי אני מציל, הרי זה חלק מחבירו והציל לעצמו. הגה: א] [ג] כל מה שהגיע לחלקו; אבל אם הציל יותר, הוא שלהם. ודוקא שהם יכולים להציל, ב] אבל אם ד ה) אינן יכולין להציל, הכל שלו (טור), וע"ל סימן קע"ו סכ"ח. ג] ואם אמר [ג] שאמר שהציל לעצמו, ואין לו עדים, ה) (א) [ד] ו) <ד> נשבע על כך ומחזיק לעצמו (מרדכי פרק הגוזל בתרא בשם ראבי"ה).

ש"ך על שולחן ערוך חושן משפט הלכות שותפים סימן קפא סעיף ב (ג) והציל א' מהם כו' - אפי' שא"י להציל כך פ' מהרש"ל פ"י דב"ק סי' מ"ד ור"ל שחולקי' שוה בשוה: (ד) אינם יכולים להציל כו' - ואמר לעצמי אני מציל: (ה) נשבע על כך כו' - שאמר לפניהם מהרש"ל שם וב"י בספר ב"ה וכ"ש לפי מ"ש בסמ"ע סי' קע"ו ס"ק ס"ז והב"ח כתב דאם ליתא לשותף בפניו א"צ אמירה כלל וסגי בלב ע"ש:

שיטה מקובצת בשם הרמ"ה